

In haar colleges wil taalwetenschapper **Malvina Nissim** niet alleen kennis overdragen, maar ook met de studenten samenwerken. 'Ik leer veel van ze.' Afgelopen januari werd ze tot Docent van het Jaar 2016 aan de RUG gekozen. Het was de tiende keer dat die verkiezing plaatsvond.

Docent van het Jaar leert van studenten

'**W**ie heeft dit geschilderd?' zegt Malvina Nissim in haar winnende les in de aula van het Academieggebouw, terwijl ze op een scherm een geschilderd portret toont. Vanuit het gemêleerde publiek klinkt slechts gemompel. 'Jullie moeten luid praten, hè!' moedigt ze de mensen in de zaal aan, met drukke gebaren. Nadat er vervolgens van verschillende kanten 'Van Gogh' wordt geroepen, toont ze nog een portret, een zo te zien door een kind getekende variant van dezelfde Van Gogh. 'En dit?' Uit de zaal klinken ontkennende geluiden, die Nissim samenvat: 'Van Gogh waarschijnlijk niet. Waarom niet?' Tijdens haar reguliere colleges benadert Nissim haar studenten op dezelfde manier. Dat doet ze heel bewust. 'Ik vraag studenten altijd om respons. Niet alleen om ze bij de les te houden en de stof op een indringende manier over te brengen, maar vooral ook omdat ik vind dat we moeten samenwerken. Ik leer veel van ze. Dat bleek bijvoorbeeld in het eerste jaar dat ik hier werkte, toen we bij een project als onderdeel van een college meededen met een prijsvraag, iets internationaals, op onderzoek gericht. Er moest een computerprogramma voor worden geschreven en daar had ik de studenten bij nodig, want in mijn eentje kon ik het niet. Toen stelden zij voor om dat met een ander hulpprogramma te schrijven dan ik gewend was. En dat hebben we

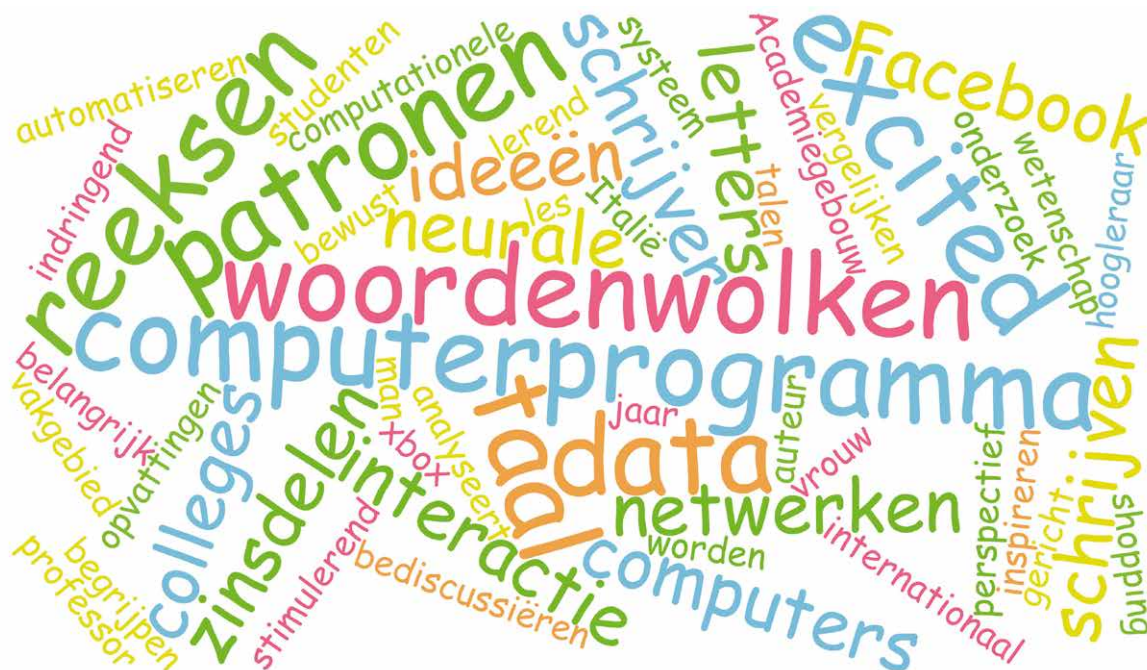
gedaan. Het beviel zo goed dat ik besloot om in het daaropvolgende jaar bij dat college weer datzelfde hulpprogramma te gebruiken.'

Sleutels

Nissim heeft zich laten inspireren door een hoogleraar in Italië van wie ze tijdens haar studie taalkunde en klassieke talen les kreeg. 'Het was een fantastische professor. Bij hem moest de afstand tussen docent en student heel klein zijn. Ik weet nog goed hoe hij in het tweede studiejaar mij en drie of vier andere studenten de sleutels van de afdeling gaf, wat in Italië heel ongebruikelijk is. Daardoor konden we er elk moment naartoe, dag en nacht. En dat deden we dan ook. Soms aten we er zelfs. Dat is de manier om bij je vakgebied betrokken te raken. Zelf was de professor trouwens meestal ook aanwezig. We konden altijd bij hem terecht met vragen, die hij altijd beantwoordde. Hij gaf ons het gevoel dat we heel belangrijk waren, dat hij van ons leerde en dat we intelligente ideeën inbrachten, de moeite waard om te bediscussiëren. Dat was geweldig stimulerend.'

Razendsnelle ontwikkeling

Nissim is trots op de titel Docent van het Jaar en beschouwt hem als een erkenning van het grote belang van het onderwijs. Al maakt ze

graag gebruik van de gelegenheid om haar vakgebied onder de aandacht te brengen: de computationele taalkunde, een wetenschap op de grens van taalkunde en alles wat met computers en data te maken heeft. 'Want het is het boeiendste onderzoeksgebied ter wereld,' zegt ze. 'De laatste jaren ontwikkelt het zich razendsnel. Momenteel is het helemaal op neurale netwerken gericht, een terrein dat vier jaar geleden nog niet eens bestond.' Een neurale netwerk is een lerend systeem dat in staat is patronen in grote hoeveelheden data te herkennen. 'Neem de vertalingen van Google Translate. De meeste mensen klagen erover. Maar als je er vanuit het perspectief van mijn werk naar kijkt, zijn de vooruitgang en de kwaliteit spectaculair. Stel je voor: voor het automatiseren van vertalingen hebben we eindeloos geprobeerd taal te begrijpen, onder meer door de plaats van zinsdelen in de ene taal te vergelijken met die in de andere. Terwijl de nieuwste modellen, de neurale netwerken, veel van de daarbij opgedane inzichten gewoon links laten liggen. Ze weten niet eens waar ze naar kijken en zien alleen maar reeksen letters. Aan de ene kant gaan er reeksen letters in de ene taal de computer in, en aan de andere kant komen er andere reeksen letters uit – en dat is dan de vertaling.'

Fuck en x-box

Zelf richt Nissim zich niet op vertalen. Ze analyseert teksten met de computer en probeert conclusies te trekken uit de patronen die ze aantreft. 'Hoewel het niet mogelijk is van elke tekst te bepalen door wie hij is geschreven, kunnen we er wel veel uit afleiden. Bijvoorbeeld of de schrijver een man of vrouw is, jong of oud, en wat zijn of haar stemming is, of welke opvattingen hij of zij heeft.'

Hoe dat werkt, illustreert ze met woordenwolken van door vrouwen en mannen op Facebook geschreven teksten. Het onderscheid is even duidelijk als tussen het zelfportret van Van Gogh en de kopie. Tot de meest gebruikte vrouwenwoorden behoren 'excited' en

Malvina Nissim (Italië, 1975) studeerde in 1998 aan de Universiteit van Pisa af in de Taalkunde. In 2002 promoveerde ze aan de Universiteit van Pavia op het proefschrift *Bridging Definites and Possessives: Distribution of Determiners in Anaphoric Noun Phrases*. Daarna was ze postdoc aan de Universiteit van Edinburgh en op het CNR-instituut in Rome en universitair docent aan de Universiteit van Bologna. Sinds 2014 is ze universitair docent aan de RUG.

'shopping', tot de meest gebruikte mannenwoorden 'fuck' en 'x-box'. Met een computerprogramma is al met 70 procent zekerheid te bepalen of een tekst door een man of een vrouw is geschreven. 'We proberen ook automatisch opvattingen uit teksten te halen. Bijvoorbeeld of iemand voor of tegen abortus is. Ja, we zijn ons zeer bewust van de ethische kanten van wat we doen. Er zijn al workshops die zich specifiek op de ethiek richten.'

Shakespeare en Komrij

De methoden waar Nissim mee werkt zijn ook te gebruiken bij twijfel over de auteur van een tekst. Zo hebben haar collega's recent onmiskenbaar vastgesteld dat Shakespeare veel van zijn toneelstukken samen met Christopher Marlowe heeft geschreven. 'Na de verkiezing tot Docent van het Jaar, zijn er al twee mensen naar me toe gekomen met het verzoek te kijken naar het pamflet *De ondergang van Nederland – Land der naïeve dwazen*,' zegt Nissim. Dit onder het pseudoniem van Mohamed Rasoel in 1990 verschenen pamflet waarschuwde voor oprukkend islamisme. Het baarde veel opzien en leidde tot pogingen de schrijver te achterhalen. De Amsterdamse hoogleraar tekstwetenschap Teun A. van Dijk meende dat het Gerrit Komrij was, maar die ontkende. Later werd een van oorsprong Pakistaanse man voor de inhoud van de tekst veroordeeld. 'Ik sluit niet uit dat hier binnenkort een masterstudent mee bezig gaat.'

[Video winnend mini-college:](#)

WWW.RUG.NL/NEWS-MALVINANISSIM

[Andere \(facultaire\) Docenten van het Jaar:](#)

WWW.RUG.NL/NEWS-LECTURERS-OF-THE-YEAR-2016